

Aftonbladet 11 november 2025:

Kultur / Bokrecensioner / Självbiografi

Hon blev världsberömd – men satte allt på spel

Arundhati Roys självbiografi är oförglömlig läsning

Åsa Linderborg

Uppdaterad 15.33 | Publicerad 04.30

✓ Följer ✉ Mejla

↗ Dela 📌 Spara

Arundhati Roy (f. –61) är författare, samhällsdebattör och fredsaktivist. Foto: Mayank Austen Soofi

”Mitt skydd och min storm” av Arundhati Roy

”Jag måste ha rätt att vara impopulär”, skriver [Arundhati Roy](#) i sin självbiografi.

En av världens största författare tycks vädja, men till vem? Har nån av Roys alla förläggare jorden över irriterat sig på att hon är mer aktivist än författare? Att människan ägnar årtal av sitt liv åt diverse halvkommunistiska protester, när hon kan vara *an Author*?

Jag gissar då såna uppmaningar inte är helt ovanliga i förlagsbranschen. Det ger mig ingen ro, för vem skulle Arundhati Roy vara om hon inte fick vara en kämpande intellektuell?

Roy skriver bara skönlitteratur när hon har nåt att berätta.

”De små tingens gud” kom 1997 och belönades med Bookerpriset. ”Den yttersta lyckans ministerium” kom först 20 år senare och nominerades till samma pris. Vad som ska hända med ”Mitt skydd och min storm” är för tidigt att säga, men även detta är oförglömlig läsning.

I centrum för berättelsen står Arundhatis mor, som hon kallar fru Roy.

Det är ett ovanligt sammansatt mammaporträtt. Fru Roy var en iskall, självupptagen plågoande, full av divalater, som livet igenom vredgades av moderskapet. Men hon var samtidigt en urkraft för kvinnans rättigheter, och som lärare en obehaglig inspirationskälla för generationer av barn på väg till mer självständiga liv.

Boken inleds med att den nyskilda, medellösa fru Roy med sina två små barn inte är välkommen till sin familj i Kerala, men hon tvingar sig ändå på dem. 1967 startar hon en kristen skola, som hon snabbt förvandlar till ett modernt och progressivt vattenhål – som blir en succé.

Arundhati och hennes bror **LKC** växer upp på skolan och ser hur fru Roy blåser liv i andras ungar, samtidigt som hon behandlar sina egna som skit eller fiender.

Roy träffade sin pappa först i vuxen ålder, en sorglös slarver utan arv och anor, vilket är något knepigare i [Indien](#) än i vår del av världen. Familjen är ett gytter av karaktärer, och mest framträdande är fru Roys bror **G. Isaac**, en älskvärd marxist som tar alla sina misslyckanden med jämnmod.

När arvet efter Arundhatis mormor ska fördelas inser fru Roy att hon inte kommer ärva en rupie, eftersom hon är kvinna. Då drar hon sin bror inför rätta. Lagstiftningen underkänns och kvinnor – eller snarare kristna kvinnor i Kerala – tillerkänns lika arvsrätt. Det är en hård strid som kräver en karaktär av fru Roys snitt.

När Arundhati fyller 18 år bryter hon under några år kontakten med sin mor, en brytning som är ömsesidig.

Hon utbildar sig till arkitekt, vänkretsen består till största delen av män med fria själar. Hon hamnar i filmbranschen, där hon träffar sitt livs kärlek **Pradip**, en välsituerad gift man med två döttrar. Det ska bli ett okonventionellt äktenskap som efter många år rinner ut i sanden, eftersom Arundhati Roy fått för sig att de trygga platserna är de farligaste.

De skriver film- och tv-serier ihop, gör sig ett namn, men när "De små tingens gud" kommer ut får Arundhati Roy uppleva världsberömmelse. I stället för eufori förvandlas den till en djup sorg. Hon skäms och skräms lite över framgången, och förstår inte heller hur hon ska förhålla sig till alla royalties. Jag önskar hon borrade lite djupare i detta, och hur det är att tackla de omänskliga förväntningarna på en uppföljare?

Roy berättar hellre om alla snarstuckna reaktioner som boken väckte. Kommunisterna i det röda Kerala blev harmsna för att Roy påpekar att de inte tagit itu med kastfrågan, de konservativa syrisk-kristna hade sina angreppspunkter och moralpolisen sina.

Arundhati Roy ställdes inför skranket, men åren som följer ska hon anklagas för än allvarligare brott än blasfemi. För trots att hon åkt klotet runt flera varv med sin bok är det i Indien, detta extremt patriarkala klassamhälle, hon vill bo och verka. I stället för att putsa på sin plats på parnassen kliver hon ner till folk, och förvandlar sitt raseri mot de indiska orättvisorna till en kamp där hon sätter allt på spel.

Roy tecknar konturerna av ett land som är först i raden efter Berlinmurens fall att orientera sig i en högerkonservativ riktning. Hon beskriver det korrupta Kongresspartiets moraliska och ideologiska bankrutt. De fascistoida hindunationalisterna, **Modi-gänget**, som vinner väljare medelst pogromer mot Indiens muslimer. Hon protesterar mot kärnvapensprängningarna och miljöförstörelsen. Hon lever med ursprungsbefolkningen som storkapital och gruvbolag vill deportera. Hon ger sig in i krutdurken Kashmir. Och mest kontroversiellt av allt: hon ställer sig på naxaliternas sida, maoisterna som har våldet som metod. (Nu blir hon bekant med **Jan Myrdal**.)

I stället för romaner skriver Arundhati Roy långa essäer i olika sakfrågor, som alla kokar ner till människans existens. Så blir Roy en av vår tids intellektuella ledstjärnor, lika modig och resonerande som hon är renons på dogmatism och tomma slagord.

Det är också komplexiteten i livet och tillvaron som är varpen i "Mitt skydd och min storm". Även här använder Roy ett direkt tilltal, som står hon på torget och pratar. "Jag har inte språket inom mig," skriver hon, "jag måste jaga det som ett villebråd. Stycka det och äta det." Det blir rätt stora bitar

ibland, åtta huvudsatser kan staplas på varandra, men det funkar ändå. Det okonstlade, genuint ärliga anslaget med humor i blicken är ett oemotståndligt stilistiskt grepp.

Fru Roy iakttar sin dotters framgångar, avundsjuk men också stolt, även om hon döljer det väl. Hon, som i decennier använt sin astma som ett trollspö att förlama omgivningen med, dör till slut, oförskämd in i det sista.

Det var fru Roy som uppmuntrade Arundhati att skriva och indirekt föste in henne i "författarlabyrinten". Hur ska hon klara sig nu, när fru Roy lämnat henne på riktigt? Svaret är att det går alldeles utmärkt.

"Mitt skydd och min storm" är ett kongenialt exempel på Roys erfarenhet att de tryggaste platserna också kan vara de farligaste. Denna bok, som är så härlig att vara i, dunkar av en outtalad uppfordran: Lev ditt liv så sant du kan, men försök inte smita från det faktum att du har ett större ansvar för andra människor än de har för dig.

Man kan lägga ifrån sig boken, men budskapet bär man med sig för resten av livet.

FAKTA

SJÄLVBIOGRAFI

Mitt skydd och min storm

Arundhati Roy

Övers. Peter Samuelsson

Natur & Kultur